

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ**

**ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
З ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ
В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ**

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 053 Психологія

Освітній рівень перший (бакалаврський)

Освітня програма Практична психологія

Форма здобуття освіти *денна*

Курс (рік навчання) *4 курс, 2024/2025*

Кількість кредитів *ECTS 6*

Форма підсумкового контролю *залік*

Програма виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері для студентів 4 курсу факультету туризму, бізнесу і психології.
Спеціальність 053 Психологія, освітня програма «Практична психологія».

РОЗРОБНИК:

Наталія кандидат психологічних наук, доцент,
КУЧЕРОВСЬКА доцент кафедри психології і туризму

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Валентина кандидат психологічних наук, доцент,
КИРИЛЕНКО доцент кафедри психології і туризму

Ольга кандидат психологічних наук, доцент,
АЛЕКСАНДРОВА психолог-консультант, керівниця психологічної майстерні
ФаМиЛя

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми - Наталія КУЧЕРОВСЬКА, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри психології і туризму
Протокол № 16 від «13» червня 2024 року

Завідувач кафедри Олександр БОНДАРЕНКО

СХВАЛЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
Протокол № 11 від «20» червня 2024 року

Голова вченої ради факультету Ганна КУЧЕРЯВА

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні вченої ради Київського національного лінгвістичного університету «...» серпня 2024 року, протокол № ...

Голова вченої ради Університету Роман ВАСЬКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Практика студентів є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у ЗВО і покликана сформувати професійну готовність майбутніх психологів до самостійної практичної діяльності.

Виробнича практика з психологічного консультування в соціальній сфері для студентів спеціальності 053 Психологія, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти проводиться на базі Центру консультативної психології КНЛУ та інших профільних Центрів, з якими укладений договір про співпрацю. Програма практики передбачає виконання практикантами видів робіт, які входять до професійних задач психолога-консультанта: передача психологічних знань іншим, проведення психологічної діагностики та психологічного консультування в індивідуальній та груповій формах.

Практика проводиться у IV семестрі навчання в бакалавраті та є завершальним етапом формування професійних та загальнокультурних компетенцій студента. Термін виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері – 4 тижні.

Проходження практики є обов'язковим, поряд з проходженням теоретичних дисциплін навчального плану. Під час практики практикант має щоденно виконувати роботу, яка передбачена програмою практики, зберігати трудову дисципліну, вести щоденник практики.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Метою проходження студентами практики є набуття необхідних умінь, навичок та початкового досвіду практичної діяльності в галузі корекційно-консультативної та профілактичної роботи психолога з різними віковими та соціальними групами, зокрема особами, які звертаються за психологічною допомогою.

Завдання виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері полягає у розвитку у студентів **компетентностей (інтегральної, загальних та фахових)**:

- (ІК) здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов;
- (ЗК 1) здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- (ЗК 2) знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- (ЗК 8) навички міжособистісної взаємодії;
- (ЗК 9) здатність працювати в команді;

- *(ЗК 13) глибоке розуміння етичних норм діяльності та гуманістичних цінностей людства;*
- (ФК 1) здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- (ФК 3) здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків (зокрема, в контексті організації заходів раннього втручання);
- (ФК 4) здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- (ФК 10) здатність дотримуватися норм професійної етики;
- (ФК 11) здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;
- *(ФК 12) здатність до особистісної рефлексії в межах професійних компетенцій, розуміння динаміки міжособистісних стосунків та керування ними.*

Проходження здобувачами навчальної психологічної практики забезпечує такі **програмні результати навчання**:

- (ПРН 1) аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;
- (ПРН 2) розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;
- (ПРН 3) здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- (ПРН 4) обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;
- (ПРН 8) презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців;
- (ПРН 10) формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;
- (ПРН 13) взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності;
- (ПРН 14) ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості;
- (ПРН 15) відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;
- (ПРН 16) знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога;
- (ПРН 17) демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

БАЗИ ТА СТРУКТУРА ПРАКТИКИ, ВИМОГИ ДО УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Навчально-методичне керівництво й організаційне забезпечення виконання програми виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері забезпечується груповим керівником, який призначається зі складу викладачів кафедри психології і туризму факультету туризму, бізнесу і психології.

Проведення практики забезпечується такими документами:

- Положення про проведення практик здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) (затверджено вченою радою КНЛУ 29.09.2022, протокол №3);
- Програма виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері.

Практика проходить **на базі Центру консультативної психології КНЛУ та/або інших підприємств, організацій та установ** різних форм власності, які мають відповідних фахівців та реалізують діяльність, що відповідає спеціальності 053 Психологія, і з якими укладений договір про співпрацю. Вибір місць проведення практики визначається доцільністю та інтересами університету та здобувачів вищої освіти, перевага надається зокрема таким:

- освітні заклади різних типів та рівнів;
- виробничі структури (підприємства, фірми організації);
- психологічні центри;
- центри зайнятості населення;
- установи соціальної підтримки та захисту населення та ін.

Практика структурується наступним чином:

- **підготовчий етап** (настановча конференція і розподіл індивідуальних завдань, з урахуванням бази практики; інструктаж з техніки безпеки);
- **практичний етап** (робота над завданнями практики, визначених Програмою);
- **завершальний етап** (підготовка звітної документації, складання заліку).

Обов'язки керівника виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері. Керівник практики зобов'язаний:

- провести семінар-інструктаж з академічною групою студентів;
- надавати допомогу студентам при складанні ними індивідуальних планів роботи;
- консультувати студентів з питань щодо завдань практики;
- відвідувати заходи практикантів та надавати зворотній зв'язок щодо якості їх проведення;

- надавати методичну допомогу студентам щодо всіх аспектів практики (консультативно-корекційного та просвітницького);
- перевірити звітну документацію, яку ведуть практиканти, та оцінює роботу кожного студента. Оцінка за проходження практики виставляється не пізніше, ніж через три дні після її закінчення;
- скласти звіт про результати практики і подати його відповідальному за організацію та проведення практики на факультеті не пізніше, ніж через тиждень після закінчення асистентської практики.

Права студента-практиканта. Практикант має право:

- вносити пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу, організації практики;
- отримувати консультації викладачів та керівника практики з усіх питань проведення практики;
- мати один робочий день на тиждень для самостійної роботи.

Обов'язки студента-практиканта. Практикант зобов'язаний:

- взяти участь у семінарі-інструктажі з практики та підсумковій конференції або засіданні “круглого столу”;
- у повному обсязі виконати завдання виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері, передбачені програмою;
- виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, такт і гуманність;
- виконувати Статут, Правила внутрішнього розпорядку університету та інших підприємств, організацій та установ, які виступають базою практики, розпорядження деканату, завідувача кафедри, викладачів і керівників фахової практики;
- своєчасно підготувати звітну документацію і звітувати про виконання програми практики керівнику.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

5.Отработка профессиональных знаний и умений: участие в реализации практических задач профессиональной деятельности психолога Освоение практических навыков работы психолога.

Выполнение индивидуальных заданий (проведение исследовательских, методических, психодиагностических, коррекционных и др. мероприятий) в рамках профессиональной деятельности психолога и запросов принимающей организации.

1.1. Консультативно-корекційний блок у структурі виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері

Психологічне консультування та психокорекційна діяльність студентів-практикантів **на базі Центру консультативної психології КНЛУ** зосереджена переважно на роботі зі студентами I-IV курсів та іншими верствами населення (на базі інших профільних установ, закладів і організацій).

Психокорекційна робота реалізується у формі групової роботи, зокрема у формі тренінгів соціально-психологічної та особистісної спрямованості. Тематика відповідних заходів охоплює коло питань, вирішення яких сприяє особистісному розвитку, підвищенню їх адаптаційних можливостей і розвитку професійно важливих якостей студентів.

Рекомендована тематика тренінгів соціально-психологічної та особистісної спрямованості:

- *розвиток навичок упевненої поведінки;*
- *розвиток комунікативних навичок;*
- *підвищення згуртованості академічної групи;*
- *розвиток навичок самопрезентації та психологічна підготовка до проходження співбесіди з потенційним роботодавцем;*
- *розвиток лідерських якостей;*
- *розвиток навичок емоційної саморегуляції;*
- *тренінг, спрямований на корекцію підвищеної тривожності особистості.*

Психологічне консультування та психокорекційна діяльність студентів-практикантів **на базі профільних установ, закладів і організацій** передбачає виконання індивідуальних завдань, які відповідають напряму діяльності бази практики та цілям виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері.

Приклади індивідуальних завдань:

- участь в реалізації практичних завдань у рамках професійної діяльності психолога та запитів приймаючої організації (проведення дослідницьких, методичних, психодіагностичних, консультативно-корекційних та ін. заходів) з подальшим аналізом роботи фахівця та необхідних компетенцій.

1.2. Просвітницько-профілактичний блок у структурі виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері

Просвітницько-профілактична діяльність психолога пов'язана з популяризацією психологічних знань з метою підвищення загальної психологічної культури та компетентності різних верств населення, що сприяє підвищенню якості життя.

У рамках роботи студентів-практикантів за цим напрямом передбачається проведення лекцій, бесід, круглих столів, ділових ігор та

інших форм організації просвітницько-профілактичних заходів психологічної тематики, яка відповідає запитам тих верств населення, на яких орієнтована діяльність закладів, на базі якої проходить практика.

Рекомендована тематика просвітницьких заходів:

- *психогігієна інтелектуальної праці;*
- *складові ефективної міжособистісної комунікації;*
- *основи психологічної саморегуляції та тайм-менеджменту;*
- *психологічні складові побудови образу професійного майбутнього;*
- *психологічні засади ефективного саморозвитку;*
- *психологія стосунків у юнацькому віці;*
- *психологічна природа міжособистісних конфліктів у віці ранньої юності;*
- *соціальні мережі: психогігієна користування;*
- *ціннісно-смилова сфера особистості: установки, переконання, ідеали.*

КОНТРОЛЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ-ПРАКТИКАНТІВ

Система модульно-рейтингового контролю результатів проходження практики передбачає оцінювання таких складників:

Виконання індивідуального завдання консультативно-корекційного напрямку	35 балів
Виконання завдання просвітницько-профілактичного напрямку	35 балів
Підготовка звітної документації з практики	30 балів

Критерії оцінювання виконання індивідуального завдання консультативно-корекційного напрямку

кількість балів	критерії
28 – 35	здобувач продемонстрував <i>високий рівень</i> сформованих професійних компетенцій, необхідний для планування, реалізації та рефлексії діяльності в галузі психологічного консультування і корекційної роботи

19 – 27	здобувач продемонстрував <i>достатній рівень</i> сформованих професійних компетенцій, необхідний для планування, реалізації та рефлексії діяльності в галузі психологічного консультування і корекційної роботи
9 – 18	здобувач продемонстрував <i>посередній рівень</i> сформованих професійних компетенцій, необхідний для планування, реалізації та рефлексії діяльності в галузі психологічного консультування і корекційної роботи
1 – 8	здобувач продемонстрував <i>низький рівень</i> сформованих професійних компетенцій, необхідний для планування, реалізації та рефлексії діяльності в галузі психологічного консультування і корекційної роботи
0	завдання не виконано

Критерії оцінювання виконання завдання просвітницько-профілактичного напрямку

28 – 35	адекватність добору та аналізу теми, широта та глибина її викладення відповідають сучасному рівню наукової психології; студент демонструє високий рівень роботи з аудиторією
19 – 27	вибір та аналіз теми є коректними, проте глибина її викладення є недостатньою, в роботі з аудиторією спостерігаються ситуативні труднощі
9 – 18	вибір та аналіз теми не досить продумані, студент недостатньо орієнтується в роботі з даною студентською аудиторією
1 – 8	вибір та аналіз теми не продумані; контакт з аудиторією відсутній
0	завдання не виконані

Критерії оцінювання якості підготовленої звітної документації з практики

Звітна документація подається протягом трьох днів після завершення практики і включає в себе наступні документи:

- ✓ щоденник практики;
- ✓ звіт про роботу над індивідуальним завданням консультативно-корекційного напрямку;
- ✓ звіт про роботу над завданням просвітницько-профілактичного напрямку.

Щоденник практики має містити детальний і щоденний опис роботи студента над завданнями практики. Заповнюється щоденник у довільній формі, його призначення – фіксувати обсяг виконаної студентом роботи та інтенсифікувати його професійно-особистісну рефлексію. Структура щоденнику практики додається до Програми.

Звіт про роботу над завданнями консультативно-корекційного та просвітницько-профілактичного напрямів представляє собою самоаналіз власної роботи. Структура звіту додається до Програми.

Кількість балів	критерії
23-30	звітна документація заповнена в повному обсязі; оформлена акуратно і відповідно до вимог; строки подання звітної документації витримано
16-22	звітна документація заповнена в повному обсязі; оформлена достатньо акуратно і відповідно до вимог; строки подання звітної документації витримано
8-15	звітна документація заповнена частково і формально; оформлення недбале і без дотримання вимог; строки подання звітної документації не витримано
1-7	звітна документація заповнена фрагментарно; оформлення недбале і без дотримання вимог; строки подання звітної документації не витримано
0	звітна документація не підготовлена

Підсумкова форма контролю – залік.

Здобувачі, які виконали програму навчальної психологічної практики на рівні сумарної кількості балів 60 і вище, отримують оцінку «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здоувачі, які виконали програму навчально-ознайомчої психологічної практики на рівні сумарної кількості балів 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка «зараховано» в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – Е та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав оцінку «не зараховано», то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка «не зараховано» в національній шкалі, оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Підсумковий рейтинговий бал здобувача

кількість балів	оцінка ЄКТС	оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
0-59	FX	не зараховано

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Результати проходження виробничої практики з психологічного консультування в соціальній сфері обговорюються та затверджуються на засіданні кафедри. Керівник готує та оприлюднює звіт, в якому відображає якісні та кількісні характеристики підсумків проходження практики.

Обов'язковою вимогою підбиття підсумків практики є опитування здобувачів-практикантів щодо ефективності організації та проведення практики, яке проводить керівник практики. Результати опитування оприлюднюються на інтернет-сторінці кафедри та є підставою для розроблення заходів, спрямованих на підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Аналітичні матеріали про діяльність психологічної служби у системі освіти, стан забезпечення закладів освіти практичними психологами і соціальними педагогами та рекомендації щодо пріоритетних напрямів психологічного супроводу та соціально-педагогічного патронажу учасників освітнього процесу у 2022/2023 навчальному році. Режим доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62e/a2a/960/62ea2a960bc53893879406.pdf>

Балахтар, В. В. (2012). Проблеми адаптації студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ. *Педагогіка вищої та середньої школи*, (36), 57-62.

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2012_36_11

Бутерко, Я. М. (2019). Можливості прикладного застосування психорозвивальних діагностичних методів у вищій школі. *Науковий вісник ХДУ Серія Психологічні науки*, (2), 36-43. Режим доступу: <https://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/109>

Горленко, В. М., Острова, В. Д., Сосновенко, Н. В., & Ткачук, І. І. (2018).

Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи.

Режим

доступу:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/minimumi.pdf>

Закалик, Г. М., Шувар, Н. М., & Коропатов, С. О. (2023). Психологічний вплив медіа-засобів на емоційну сферу молоді в умовах сьогодення.

Південноукраїнський правничий часопис, (2), 173-178. Режим доступу:

<http://sulj.oduvs.od.ua/archive/2023/2/28.pdf>

Кісарчук, З. Г. (Ред.). (2015). *Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник*. Київ:

ТОВ “Видавництво “Логос”. Режим доступу: <http://surl.li/coxti>

Крутько, С. В. (2004). *Психологічна служба у закладах освіти*. Херсон: Персей.

Стяглик, Н. І. (2011). Навчальне консультування студентів як засіб індивідуалізації навчання. *Педагогіка та психологія*, (40)(3), 53-58.

Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2011_40\(3\)_11](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ped_2011_40(3)_11)

Тимошук, М. В. (2022). Адаптація студентів-першокурсників до навчання у ЗВО: теоретичний аспект. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*, (2)(14). Режим доступу: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/12871>

Шумакова, Л. П. (2005). *Психологічне консультування*. Херсон: Айлант.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

https://psyua.com.ua/	УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України
https://ei.kharkov.ua/	Інститут раннього втручання
https://imi.org.ua/	Інститут масової інформації
https://www.psycounseling.org/ethics	Асоціація психологічного консультування та травматерапії